

Den profesjonelle hverdags-journalistikken er truet

(Mediebedriftene, Oslo 25.01.16) -Det som ikke er løst, men som tvert i mot er truet er den profesjonelle hverdagsjournalistikken, sa sjefredaktør i Aftenposten Espen Egil Hansen da han innledet om mediemangfold under innspillsmøtet til Mediemangfoldsutvalget i formiddag.

Her er Espen Egil Hansens innledning under Mediemangfoldsutvalgets innspillsmøte i Oslo:

Den norske pressens historiske utgangspunkt og legitimitet var et samfunn preget av:

- Mangel på informasjon.
- En mangel på arenaer for fri debatt som kunne nå ut til et bredt publikum.
- Et behov for profesjonelle, uavhengige miljøer som kunne stå opp mot og se kritisk på virksomheten til myndigheter og andre maktstrukturer.

I et mangfoldsperspektiv skal vi glede oss over at digital teknologi langt på vei, og på svært kort tid, i vår del av verden har løst flere av oppdragene:

- Det er ikke lenger mangel på informasjon, og den er tilgjengelig for stadig flere.
- Det er ikke mangel på muligheter eller arenaer for å ytre seg og å nå ut til stort publikum.
- Marginale grupper enten det er mennesker med en sjelden sykdom, politisk syn eller religion, finner informasjon og kommer enkelt i kontakt med likesinnede.
- Det er billig - nesten gratis å uttrykke seg og nå bredt ut i medier som før var forunt de aller mest ressurssterke: Film, video, bøker, lyd osv.
- Det er billig og enkelt å drive for seg selv som journalist, kunstner eller debattant.
- Verktøyene for å hente inn og analysere informasjon er blitt dramatisk mye bedre og de er tilgjengelige.
- Det er heller ikke mangel på støtteordninger, stiftelser eller kommersielle interesser som vil og kan støtte bok- video eller multimediaprosjekter eller blogger om spesifikke, enkeltstående temaer.

Det som ikke er løst, men som tvert i mot er truet, er den profesjonelle hverdagsjournalistikken.

Når utvalget spør: Hvordan kan vi sikre hele befolkningen tilgang på nyheter, aktualitet og samfunnsdebatt, så er det enkle svaret, ved å sikre at vi har mange profesjonelle journalistiske miljøer:

- Som har forpliktet seg, og kan ansvarliggjøres gjennom pressens uavhengige, etiske regelverk.
- Som har en redaktør som er ansvarlig for innhold og arbeidsmetoder.
- Som publiserer daglig og løpende.
- Som tar et ansvar i bredden – ikke bare i nisjene.
- Som har ressurser og metodikk til å stå i mot press fra myndigheter, PR-byråer, informasjonsavdelinger og andre aktører med en smal agenda..
- Og ikke minst - som er spredt geografisk

Fra et mangfoldsperspektiv er det det disse profesjonelle journalistiske miljøene som er viktige, og jo flere slike miljøer – jo bedre.

Den største trusselen mot et slikt mediemangfold, er etter mitt skjønn fremveksten av en håndfull globale aktører som kan defineres som altomfattende digitale plattformer.

Disse selskapene har på kort tid ikke bare overtatt store deler av annonsemarkedet, men går inn i alle typer virksomhet: Helse, bank, selvkjørende biler og droner, handel, utdanning, temperaturfølere inni våre hus, kommunikasjon - bare for å nevne noen ganske få områder. Det tok Apple bare noen måneder å få 10 millioner betalende abonnenter på sin nye musikkjeneste fordi de hadde en kraftfull plattform å lansere fra. Uber har på få år blitt verdens største formidler av taxiturer – uten å eie en bil – kun en mobil-app.

For å sitere JONAS ANDERSSON SCHWARZ i Aftenposten i går: Plattformene kjennetegnes ved at den enkelte bestanddels verdi går mot null, men verdien på selve infrastrukturen når enorme summer.

På kort sikt er disse globale gigantene en trussel for annonseinntektene til de kommersielle mediene – jeg tror lokalpressen vil være mest sårbar og bli hardest rammet.

I et litt bredere perspektiv er disse selskapene i ferd med å opparbeide seg en makt og posisjon med problemstillinger langt ut over mediepolitikken.

Den andre utfordringen, og her vil jeg ikke snakke om trussel men om utfordring, er NRKs stadig mer dominerende rolle som lisensfinansierte kringkaster. For å ta et nærliggende eksempel. Mens Aftenposten før hadde nær 80% av inntektene fra annonser og rundt 20% fra abonnentene, er nå hovedinntekten brukerbetaling. Vi lykkes endelig med å ta betalt digitalt, men ser at lisensfinansierte NRK på sine digitale tjenester legger seg tett opp til oss i form og innhold. Gratis. Det kan svekke publikums vilje til å abonnere, og bidra til det motsatte av mediemangfold.

Her påhviler det NRKs sjefredaktør – kringkastingssjefen et stort ansvar.

Mye har utviklet seg bra i mediepolitikken. Her er tre eksempler:

- Det er bra at NRK gjennom måldokumentene nå blir pålagt et overordnet ansvar for å bidra til mediemangfold. Vi tror dette er et bedre «styringskrav» fra eierens side, enn å detaljregulere hva NRK kan gjøre og ikke gjøre.
- *Medieeierskapsloven avvikles og området legges til konkurranselovgivningen. Dette er riktig og bra. Det er ikke en problemstilling i dag at noen få eiere ønsker å kontrollere pressen. Utfordringen i dag er at så få i det hele tatt ønsker å eie og drive journalistiske medier.*
- Til sist: Vi er i ferd med å få til et nullmomsregime på digital journalistikk. Det er en milepæl og en viktig forutsetning for å kunne modernisere og digitalisere journalistikken.

Fra vår side kommer vi ikke til å be om nye tilskuddsordninger – verken fra mediemangfoldsutvalget eller fra den nye kulturministeren. Frie medier bør sikre sin økonomi selv.

Men én ting ber vi om:

Det er at våre internasjonale konkurrenter ikke arbeider under helt andre vilkår enn oss. Det er et minstemål av krav at Google, Facebook og andre som henvender seg til et norsk publikum, og som lever stort på vårt innhold, betaler skatt på samme måte som oss.